

Francesc M. Rotger

Em sembla que feia temps que una pel·lícula de contingut històric no destacava dins el panorama de l'actualitat del cinema espanyol. Ara, en canvi, una producció ambientada entre finals del segle XV i començaments del XVI, *Juana la Loca*, de Vicente Aranda, s'ha convertit en un dels èxits d'aquesta temporada. De fet, és el llargmetratge seleccionat per representar la indústria espanyola dins el gran circ dels Oscar d'Hollywood, d'aquí a unes setmanes. És evident que *Juana la Loca* no guanyarà l'Oscar a la millor pel·lícula de parla no anglesa; entre d'altres motius, perquè em resultaria sorprenent que no se l'endugués *Amélie*, de Jean-Pierre Jeunet, que és òbviament molt superior en tots els aspectes. Fins i tot, trobaria injust que *Amélie* no guanyés l'Oscar a la millor pel·lícula de parla no anglesa, encara que he de reconèixer que no he vist totes les pel·lícules seleccionades pels

seus països respectius. Si hem de dir la veritat, jo crec que els espanyols no en sabem, de fer cinema històric, els francesos i en particular els anglesos, ens donen quaranta mil voltes. Aquí hem passat de fer un cinema històric feixista i de cartró pedra, el que es feia quan la dictadura, a un altre cinema històric dins el qual la història és bàsicament un teló de fons (molt car) per ambientar les qüestions que interessen al director o al guionista. Per exemple: *La conquesta de Albània* d'Alfonso Ungría, per suposat *El Dorado* de Carlos Saura i ara *Juana la Loca* són casos que em semblen una tuda de mitjans, encara que aquesta darrera almenys ha anat bastant bé a la taquilla.

De fet, *Juana la Loca* s'inspira en bona part no directament en la crònica històrica de caire més o menys científic o contemporani, sinó en l'obra de teatre *Locura de amor*, del dramaturg del segle XIX Manuel Tamayo y Baus. La que encara continua sent la pel·lícula més coneguda sobre la vida de Juana I

de Castella, una altra *Locura de amor*, que Juan de Orduña dirigí els anys quaranta amb Aurora Bautista i la nostra (per la seva vinculació amb Mallorca) Sara Montiel, també era una versió de la mateixa peça, començant pel seu mateix títol. Sembla que hi ha una tercera adaptació, encara més antiga i muda, de Ricardo Baños, rodada cap a l'any 1909.

En definitiva, en aquesta nova versió, Aranda insisteix en la mateixa tesi, tan romàntica (i tan cinematogràfica, i tan literària, i tan teatral) que Juana de fet no estava boga, encara que genèticament és probable que hi estigués, a conseqüència de constants i successius matrimonis entre parents pròxims. Tanmateix, un individu lamentable com el príncep Carles, fill major de Felip II i descendent de la mateixa Juana, aconseguí una aurèola d'heroi dissortat, gràcies a la tragèdia escrita per Schiller i que Verdi convertí en òpera. S'ha de reconèixer que la veritat històrica, crua i freda, potser no resulta tan apassionant com la llegenda; i d'altra banda, això de la veritat històrica no deixa de ser poc menys que un impossible. ■

Locura de amor

